

АТАНАС ДАЛЧЕВ

ПРОЗОРЕЦ

chitanka.info

БОЛНИЦА

*Тази бяла варосана зала на градската болница,
до самите стени прилепените бели легла
и лица побледнели по тях, и лица меланхолни
с тъмножълтия цвят на студената зимна мъгла.*

*Тези черни ръце връз прострените бели покривки
като черни оголени клони на зимния сняг,
тези сухи ръце и ракривени болни усмивки,
и очи може би вече вгледани в другия свят.*

*Тишината и здрачът и тези прозорци тъжовни
със петна от мухи и с бразди от прахът и дъждът,
и звънът, и звънът на големия стенен часовник
сякаш тежките стъпки на близката смърт.*

1923 г.

ХИЖИ

Прихлупените вехти хижи
из крайнините на града,
стени с опадала мазилка
като че с белези от струпеи,
врата раззината и черна
и чер прозорец изпочупен —
о, тези вехти ниски хижи
на бедността и на глада!

Там слънцето е огнен костер
на знойна мъка и печал,
там никога не разлюлява
камбани шеметният празник;
трудът е вечен и безплоден
и бляновете са напразни,
макар нощта да е без сън и
денят в година натежал.

Там не живеят нито хора
и нито божии чеда,
но вятърът развява сенки,
които сведени се движат,
и съсухрени лица се мяркат,
дълбани от неспирна грижа,
и сякаш не лица, а маски
със вечний образ на глада.

Там радостта е непозната
и там смехът е чужденец,
и щастието не изгрява
над тези покриви разбити:

под тях е безпределната радост
 понякога да бъдат сити
и за щастлив се смята само
 студеният и блед мъртвец.

Там небосводът е от пепел,
 от жарки възлища, от плам
и често дъжд и зли вихрушки
 стени и покриви разкърват,
а мръсната земя излъхва
 подобно чер и древен жертвеник
зловоние към небесата
 като молитвен тимиам.

1923 г.

ВЯТЪР

*В мрачините стремглаво политнал,
с остър писък разсякъл просторите,
разлюля моя дом като кораб
и разтърси могъщо вратите.*

*И с корава ръка по стъклата
побеснял блъсна лудо прозореца
и прозореца с трясък разтвори,
вътре втурна се бурният вятър.*

*Като острия смях на безумен
се разсипа стъклото в следите му
и зимния студ на горите
бясно вятърът хвърли върху ми.*

*По стената развя като знаме
и размята високо завесата,
и от бялата свещ ми отнесе
като жълт и повехнал лист пламъка.*

*Аз издигам с проклятие ръцете си
и те срещам със тежко проклятие,
повилнял и стремителен вятър,
в леден пламък превърнал сърцето ми!*

1924 г.

СТАРИТЕ МОМИ

*Ръцете бавно се протягат
и пее старият чекрък,
през сухите и тънки пръсти
се точат нишки от коприна
като лъчи през сухи клони
във пуста есенна градина:
то старите моми безстрастно
предат, насядали във кръг.*

*Те не говорят и не питат,
а всички сведени мълчат,
въртят безспирно колелото
и слушат скръбната му песен,
от сутринта в студени стаи
над стария чекрък надвесени,
и ето вече по стъклата
догаря най-подир денят.*

*О, старите моми печални,
които чакат вечерта,
за да отдъхнат в сън най-после
и почнат утре освежени!
Те имат тук едно богатство:
то са косите посребрени,
а в техните сърца-саксии
цъфтят цветята на скръбта.*

*Печалните моми що искат?
Каква надежда ги зове?
Нима ще трябва да загинат,
без радостта да ги споходи?*

*Ах, старите моми очакват
накрай женихът им да дойде,
последният жених да дойде
и скъса нишката надве.*

1923 г.

КОЛИ

*Дълъг път, потъмнял и разкалян,
който води незнайно къде,
който прав в есента кървоалена
като меч е разсякъл света.*

*Още колко остава да минат
тези стари и груби коли?
Много дни във полета пустинни
непрестанния дъжд ги вали.*

*Много дни в този път безнадежден
ги следи неотстъпно дъжда
и разгъва чудовищна мрежа
от изпредена в нишки вода.*

*Дъжд и път, дъжд и път пуст и черен
и понякога бедни села;
само скръбната песен размерена
на скрипящи безспир колела.*

*Тази песен, която приспива
и скъсява далечния път:
като нощ почернелите биволи
денонощно покорно вървят.*

*Стари груби коли сред полята,
ето ви по безкрайния път!
Като спиците на колелата ви
едносъщите дни се въртят.*

1924 г.

ВРАТИТЕ

Вратите, пътните врати
на старите прогнили къщи
вий ги познавате, нали,
от толкоз минали години;
те с шум закрехнати назад,
когато вечер се завръщате,
ви сторват път и сякаш казват:
— Минете, моля господине!

Те имат странни гласове
и в делник, и в неделя — всекога,
от сутрин чак до вечерта
те пеят със уста раззината,
когато ги отваряте
и ги затваряте полека:
о, тези гласове и песни,
познати още от детинство!

Вратите, мокрени от дъжд,
изгнили от вода и зима,
гризат ги червеи безброй
и ги оглождват ветровете;
вратите с хиляди резби —
цветя и знакове без име —
със гвоздеи, халки и скоби,
с ръждата като кръв по тях.

А снощи с всичата си мощ
развързаната буря в мрака
ги блъсна като стенолом
и се разпериха вратите,

и цяла нощ до сутринта
безспир се удряха и тракаха
като криле на черна птица,
ранена смъртно в мрачините.

Вратите, вашите врати
напразно вие ги заключвате.
Вий няма никога, уви,
да бъдете зад тях спокойни.
Когато вслушва се нощта
и вият сепнатите кучета,
не могат те да ви запазят
от Нея — вечната разбойница.

1925 г.

ЕСЕННО ЗАВРЪЩАНЕ

*Мойто есенно скръбно завръщане
подир толкова пролетни дни
в безутешната бащина къща
с боядисани жълто стени.*

*Колко много години са минали
по неравния тягостен път,
дето днес моите стъпки пустинни
като вопли самотно звучат!*

*Дървесата са сякаш излезнали
да ме срещнат с прострени ръце;
те минават край мене и чезнат
с озарено от пурпур сърце.*

*А през техните клони запречени
вехне къщата с жълти стени
като някакъв спомен далечен,
като спомен от минали дни.*

1924 г.

ЗИМНИЯТ СТУД

*Слушай, снощният шум зад вратите
и това, що сме взели за вятъра,
било тежкия звън на копитата
и дълбокия глас на земята.*

*Снощи скришом със коня преминал,
неотседнал, погледнал в прозореца,
въз стъклото дъхът му застинал,
своя бял плащ захвърлил на двора.*

*С тежък удар разтворил вратата,
колко сила е имал, замахнал
и забол: десет ножа под стряхата
и един — във сърцето на татка.*

*Ние — слабите — що сме му сторили?
Няма татко ми вече да стане!
На главата ти кацнала врана:
майко! — черната кърпа отгоре.*

1925 г.

ПРОЗОРЕЦ

*Ето нашето зимно стъкло.
То не е, то не е сякаш същото:
няма вече ни пътя, ни къщите:
само бяла гора от сребро.*

*И през нея минават презгърнати
мойто братче и мойта сестра.
В посребрената бяла гора
накъде ли самички са тръгнали?*

*Те вървят върху сребърен път
и под мрежа от сребърни клони,
посребрени листа се отронват,
дъждове от листа ги ваят.*

*Мойто братче и мойта сестра
преминават без страх под дърветата:
няма вълци, нито има ветър
в тази сребърна бяла гора.*

*Там е само вълшебната птица
с лъчезарните златни пера;
мойто братче и мойта сестра
нея търсят от цяла седмица.*

*Чак на седмия ден призори
ето тя затрептява, изгрява
и във миг се запалва гората
от горящите нейни пера.*

Дървесата възпламват, искрят

*и на капки сребро се разтапят.
И отново изникват къщата
и изплува познатият път.*

1925 г.

ПЪТ

*Зимен път, ти прекосваш пустинните
и безбрежни долини от сняг.
Две дълбоки бразди — верен знак,
че по тебе кола е преминала.*

*В тази зима със люти виелици
кой е минал? Защо? Накъде?
Кой е сложил зловеци следи
въз снега на полетата бели?*

*Под безкрайните вопли на вятъра,
сред дълбока и глуха мъгла
е преминала черна кола
и са скърцали тук колелата ѝ.*

*Стари, мършави кранти са влачили
пожълтял като восък мъртвец
и във кръг като черен венец
черни врани над него са грачили.*

*Дървеса, сякаш след погребение
вий се връщате в зимния път
и жалейните дрехи висят
по вашите клони сломени.*

1925 г.

СТАЯТА

Би казал, че във тази стая
не е живял отдавна никой,
че е заключена стояла
с години нейната врата.
Тук има миризма на вехто
и прах по всичките неща,
тук бавно времето превръща
във прах безжизнен сякаш всичко.

В ъглите расне неусетно
вечерната дрезгавина
и вехне есенното слънце
върху килимите на пода,
а светят жълти зимни дюли,
наредени върху комода
като голяма броеница
от кехлибарени зърна.

Какви лица ли отразило
ревниво пази огледалото?
То сякаш е един прозорец,
отворен в друг предишен свят.
Часовникът е вече млъкнал
и в неговия чер ковчег
лежат умрели часовете
и неподвижно спи махалото.

Портрети на жени, които
са си отишли от света,
висят, от слънце пожълтели,
окачени върху стената,

заспала тежко върху пода,
сънува в здрача тишината
и цялата печална стая
залязва бавно с вечерта.

1925 г.

РУЧЕЙ

*Да не беше никога изгрявал
оня жарък и задушен ден!
Изгорен от жажда, се наведох,
знойни устни за да разхладя,
а ликът ми падна омагесан
в ручея въз бързата вода
и вълните мигом го понесоха
надолу — кой го знай къде...*

1925 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.